

Енергозбереження у гідроенергетиці

СИЛАБУС

Шифр і назва спеціальності	145 Гідроенергетика	Інститут / факультет	Навчально-науковий інститут механічної інженерії і транспорту
Назва програми	Гідроенергетика	Кафедра	Гідравлічні машини ім. Г.Ф. Проскури
Тип програми	Освітньо-професійна	Мова навчання	Українська

Викладач

Крупа Євгеній Сергійович

zhekr@ukr.net

к.т.н., доцент, доцент кафедри гідравлічних машин. Автор 40 науково-методичних праць (статей, посібників, монографій, патентів на корисну модель). Базовий курс: Основи теорії лопатевих гідромашин, Гідравлічні турбіни та оборотні гідромашини, Проектування лопатевих гідромашин

Загальна інформація про курс

Анотація	Курс охоплює інформацію про технологічні процеси електроенергетичного виробництва, а також основні принципи комплексного використання водних ресурсів. Студенти вивчають загальні поняття про енергетичні ресурси, їхню класифікацію і практичну цінність; водні і гідроенергетичні ресурси, їхню роль у розвитку народного господарства. Вивчають екологічні аспекти гідроенергетики та вплив ГАЕС на навколишнє середовище.
Цілі курсу	Засвоєння майбутніми фахівцями технологічного процесу електроенергетичного виробництва, а також основних принципів комплексного використання водних ресурсів.
Формат	Лекції, практичні заняття. Підсумковий контроль - іспит
Семестр	2

Обсяг дисципліни: 5 кредитів ECTS 120 годин.

Лекцій: 48 годин.

Практичних занять: 16 годин.

Форма контролю: екзамен.

Компетентності: ФКС-4 – здатність вирішувати практичні завдання, що пов'язані гідрологією річок і гідротехнічним обладнання ГЕС.

Результати навчання: РНС-1 – знати основне гідроенергетичне обладнання ГЕС, ГАЕС та НС, класифікацію гідравлічних машин та принцип їхньої дії; РНС-4 – знати основні поняття гідрології рік, робочі процеси теплових електростанцій, газотурбінних і парогазових установок, теплоелектроцентралей, гідроелектростанцій, а також методи оцінок графіків навантажень.

Теми що розглядаються

Тема 1. Вступ до курсу.

Тема 2. Огляд розвитку гідроенергетики.

Тема 3. Загальні поняття про енергетичні ресурси, їхня класифікація і практична цінність.

Тема 4. Гідроенергетичні ресурси річного стоку.

Тема 5. Поняття і загальні положення про електроенергетичну систему. Графіки навантаження.

Тема 6. Типи теплових електростанцій, їхнє призначення і загальна характеристика.

Тема 7. Газотурбінні установки. Парогазові установки.

Тема 8. Гідравлічні і гідроакумуючі електростанції.

Тема 9. Визначення гідрології як науки. Баланс води для басейну ріки.

Тема 10. Джерела живлення рік. Гідрограф ріки.

Тема 11. Водоймище і його топографічні характеристики.

Тема 12. Водогосподарча система і комплексне використання водяних ресурсів.

Тема 13. Добове, тижневе, річне, багаторічне регулювання.

Тема 14. Вплив ГАЕС на навколишнє середовище.

Форма та методи навчання

Методи організації і здійснення навчання:

1. *Лекція.* У лекції використовуються різні прийоми усного викладу інформації: підтримка уваги протягом тривалого часу, активізація мислення слухачів; прийоми, що забезпечують логічне запам'ятовування: переконання, аргументація, докази, класифікація, систематизація, узагальнення та ін.

2. *Метод обговорення навчального матеріалу та дискусії* застосовується на лекційних та практичних заняттях. Обговорення дозволяє значно поглибити і систематизувати знання, розуміння тієї чи іншої проблеми, перевірити підставу висновків, до яких прийшли студенти в ході вивчення конкретної теми.

Метод обговорення розвиває у студентів уміння відстоювати свої погляди і переконання.

Дискусія допомагає виявити, логічно і критично осмислити різні крапки зору, наукові концепції і підходи до розглянутих питань. Організація і підтримка дискусії досягається за допомогою використання наступних прийомів: постановка питань, (основних, додаткових, що наводять і ін.), обговорення відповідей і думок студентів, коригування відповідей і формулювання висновків.

3. *Наочні і практичні методи навчання.* Серед наочних методів навчання використовується ілюстрація і показ.

Ілюстрація - показ студентам плакатів, карт, графіків, замальовок на дошці.

Методи контролю

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Поточний контроль - усне та письмове опитування, оцінка роботи в малих групах, тестування, захист індивідуальних завдань, модульні контрольні роботи, захист розрахункової роботи.

Підсумковий контроль – екзамен з урахуванням накопичених балів поточного контролю.

Розподіл балів оцінювання успішності студента розраховується індивідуально для кожної дисципліни з урахуванням особливостей та

структури курсу. Поточна сума балів, що може накопичити студент за семестр може досягати, як максимального балу так і меншого з виділенням балів на іспит чи залік.

В таблиці 1 наведений розподіл балів для оцінювання успішності студента.

Таблиця 1. – Розподіл балів для оцінювання успішності студента

Контрольні роботи	Практичні роботи	КР (КП)	РГЗ	Індивідуальні завдання	Тощо	Іспит	Сума
20	-	-	-	30	20	30	100

Критерії та система оцінювання знань та вмінь студентів.

Згідно основних положень ЄКТС, під **системою оцінювання** слід розуміти сукупність методів (письмові, усні і практичні тести, екзамени, проекти, тощо), що використовуються при оцінюванні досягнень особами, що навчаються, очікуваних результатів навчання.

Успішне оцінювання результатів навчання є передумовою присвоєння кредитів особі, що навчається. Тому твердження про результати вивчення компонентів програм завжди повинні супроводжуватися зрозумілими та відповідними **критеріями оцінювання** для присвоєння кредитів. Це дає можливість стверджувати, чи отримала особа, що навчається, необхідні знання, розуміння, компетенції.

Критерії оцінювання – це описи того, що як очікується, має зробити особа, яка навчається, щоб продемонструвати досягнення результату навчання.

Основними концептуальними положеннями системи оцінювання знань та вмінь студентів є:

1. Підвищення якості підготовки і конкурентоспроможності фахівців за рахунок стимулювання самостійної та систематичної роботи студентів протягом навчального семестру, встановлення постійного зворотного зв'язку викладачів з кожним студентом та своєчасного коригування його навчальної діяльності.

2. Підвищення об'єктивності оцінювання знань студентів відбувається за рахунок контролю протягом семестру із використанням 100 бальної шкали (табл. 2). Оцінки обов'язково переводять у національну шкалу (з виставленням державної семестрової оцінки „відмінно”, „добре”, „задовільно” чи „незадовільно”) та у шкалу ECTS (A, B, C, D, E, FX, F).

Таблиця 2 – Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Рейтингова оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90-100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> - Глибоке знання навчального матеріалу модуля, що містяться в основних і додаткових літературних джерелах; - вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; - вміння проводити теоретичні розрахунки; - відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно послідовні; - вміння вирішувати складні практичні задачі. 	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності
82-89	B	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу, що передбачений модулем; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати складні практичні задачі. 	Відповіді на запитання містять певні неточності ;
75-81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати практичні задачі. 	- невміння використовувати теоретичні знання для вирішення складних практичних задач .
64-74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> - Знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; - вміння вирішувати прості практичні задачі. 	Невміння давати аргументовані відповіді на запитання;
				<ul style="list-style-type: none"> - невміння аналізувати викладений матеріал і виконувати розрахунки; - невміння вирішувати складні практичні

				задачі.
60-63	Е	Задовільно	- Знання основних фундаментальних положень матеріалу модуля, - вміння вирішувати найпростіші практичні задачі.	Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу модуля; - невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; - невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35-59	FX (потрібне додаткове вивчення)	Незадовільно	Додаткове вивчення матеріалу модуля може бути виконане в терміни, що передбачені навчальним планом.	Незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - невміння розв'язувати прості практичні задачі.
1-34	Ф (потрібне повторне вивчення)	Незадовільно	-	- Повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - незнання основних фундаментальних положень; - невміння орієнтуватися під

				час розв'язання простих практичних задач
--	--	--	--	---

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1	Сокол Є., Черкашенко М., Потетенко О., Дранковський В., Гасюк О., Гриб О. Гідроенергетика. Том 2. Гідравлічні машини. Харків: НТУ «ХПІ», 2020. 534 с.
2	Сокол Є., Черкашенко М., Потетенко О., Дранковський В., Гасюк О., Гриб О. Гідроенергетика. Том 1. Гідрогазодинаміка. Харків: НТУ «ХПІ», 2020. 274 с.
3	Краснянський М.Ю. Енергозбереження: навч. посібник. – К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. – 136с.
4	Закладний О. М., Праховник А. В., Соловей О. І. Енергозбереження засобами промислового електропривода: Навчальний посібник. – К: Кондор, 2005. – 408 с.

Допоміжна література

5	Щербина О.М. Енергія для всіх: технічний довідник з енергоощадності та відновних джерел енергії. – Вид. – 4-е, допов. і перероб. – Ужгород: Вид-во В.Падяка, 2007. – 340 с.
---	---

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Таблиця 3. – Перелік дисциплін

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на:	На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються:
Механіка рідини та газу	
Лопатеві гідромашини і передачі	
ГЕС, ГАЕС та насосні станції	

Провідний лектор: доцент, Крупа Є. С.
(посада, звання, ПІБ)

_____ (підпис)